

bijlage

Beleidsreactie onderzoek drieluik preventie
(georganiseerde en ondermijnende)
jeugdcriminaliteit

Bijlage nummer 5
Horend bij Najaarsbrief georganiseerde, ondermijnende criminaliteit

Hierbij reageer ik op de eerder aangeboden rapporten en kennisproducten over ingroei- en rekruteringsmechanismen van jongeren in de georganiseerde criminaliteit. Dit onderzoeks-drieluik is door verschillende onderzoekers van Bureau Beke opgesteld in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (WODC). In de zomer van 2021 is het onderzoek van start gegaan en het is uitgevoerd in drie fasen met drie daaraan gekoppelde producten: "Do or Don't: Kennissynthese ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen van jongeren in de georganiseerde criminaliteit" (kennissynthese), "Stop de in- en doorgroei" (praktijkscan van de BOTOC-aanpakken) en "Wegwijzer jeugd en veiligheid: Aanpak risicojeugd en jeugdgroepen" (kenniskaart).

Aan de hand van de kennissynthese hebben de onderzoekers met een praktijkscan bekeken in hoeverre de preventieve interventies van 8 gemeenten voorzien in het aanpakken van risicofactoren en het benutten van beschermende factoren. Het gaat hierbij om de 8 geselecteerde gemeenten onder het Breed Offensief Tegen Ondermijnende Criminaliteit (BOTOC). Deze gemeenten hebben in juni en september van 2020 plannen ingediend die zijn gericht op het voorkomen dat jongeren in de georganiseerde criminaliteit terecht komen of hierin doorgroeien.¹ Met de inzichten uit deze inventarisatie is vervolgens een kenniskaart gemaakt die gebruikt kan worden door gemeenten bij het opstellen van een samenhangend programma en het kiezen van de juiste interventies.

Dit drieluik van Bureau Beke biedt waardevolle kennis over de wetenschappelijke achtergrond van jeugdcriminaliteit en geeft een nuttig inzicht in de voortgang van de 8 gemeenten. In deze brief ga ik daarom eerst in op de bevindingen uit de rapporten, waarna ik uiteenzet hoe ik deze bevindingen zal benutten binnen de nieuwe wijkaanpak Preventie met gezag.

Bevindingen rapporten

Kennissynthese

De kennissynthese geeft een beeld van de huidige stand van wetenschappelijke kennis op het gebied van criminele carrières, ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen van jongeren in de georganiseerde ondermijnende criminaliteit. In dit rapport zijn 24 artikelen geanalyseerd. Ook is er gekeken naar risico- en beschermende factoren voor rekrutering. Risicofactoren zijn

¹ Dit zijn de gemeenten Amsterdam, Arnhem, Den Haag, Eindhoven, Rotterdam, Tilburg, Utrecht en Zaanstad.

omstandigheden, specifiek gedrag of kenmerken van jongeren die het risico vergroten dat zij de criminaliteit ingaan. De risicofactoren werken vaak opstapelend, waarbij het hebben van sociale banden binnen de georganiseerde criminaliteit de kans op rekrutering altijd versterkt. Beschermende factoren verkleinen juist dit risico.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**
DG Ondermijning

Datum
4 november 2022

Ons kenmerk
4278897

Deze gecombineerde factoren laten zien dat interventies zich moeten richten op meerdere levensgebieden tegelijkertijd. Daar komt bij dat het deel willen uitmaken van een subcultuur en financiële problemen jongeren kwetsbaar maken voor rekrutering. Ook blijkt dat daders van georganiseerde criminaliteit gemiddeld ouder zijn dan daders van "traditionele" criminaliteit en dat daders van georganiseerde criminaliteit hun criminele carrière vaak als volwassene starten. Op basis van deze kennis kunnen zinvolle interventies ontwikkeld worden of bestaande interventies worden aangepast.

Praktijkscan

Met de bevindingen uit de kennissynthese hebben de onderzoekers in het tweede deel van het onderzoek bekeken in hoeverre de interventies van de gemeenten voorzien in het aanpakken van risicofactoren en het benutten van beschermende factoren. De praktijkscan is geen evaluatie maar een beschrijving van de stand van zaken bij de uitvoering van de interventies. Naar aanleiding van de bestudering van de gemeenteplannen is een document opgesteld dat deze scan van de praktijk in beeld brengt.

Bij deze praktijkscan is ook gekeken naar de thema's waar interventies op in worden gezet. Op de volgende drie thema's richten de meeste interventies zich:

1. Het uitvoeren van gedragsinterventies in het kader van identiteitsvorming;
2. Het inzetten van jongerenwerkers en straatcoaches;
3. Het aanwenden van vroegsignalering van en preventie onder risicjongeren.

De praktijkscan laat verder zien dat de aanpakken in totaal 62 interventies omvatten waarvan het grootste deel van de interventies aansluit op wetenschappelijke risicofactoren. Ook zijn de gemeenten erin geslaagd om ondanks de coronapandemie 53 van de 62 interventies uit te voeren. Belangrijke verbeterpunten die er uit het rapport gehaald kunnen worden, zijn o.a. het verbeteren van de plannen voor monitoring en evaluatie, meer begeleiding of coaching voor de gemeenten, het stellen van realistische doelen en het beter in beeld krijgen van de exacte doelgroep van interventies.

Kenniskaart

Het uiteindelijke doel van de praktijkscan was om te komen tot een kennisproduct. Dit betreft de derde en laatste fase van het onderzoek en is in samenwerking met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) gemaakt. Aan de hand van de hieruit voortgekomen kenniskaart en bijbehorend filmpje² kunnen gemeenten hun interventies en plannen verder ontwikkelen en optimaliseren. De kenniskaart kan daarnaast gebruikt worden door nieuwe Preventie met gezag gemeenten bij het opstellen van een samenhangend programma en het kiezen van de juiste interventies.

² [Georganiseerde criminaliteit: Wegwijzer Jeugd en Veiligheid](#)

Beleidsreactie

De bevindingen uit het onderzoeks-drieluik van Bureau Beke zijn bijzonder waardevol voor de nieuwe wijkaanpak Preventie met gezag. De resultaten van de kennissynthese zijn dan ook actief gedeeld met de 15 gemeenten³ die in april 2022 een uitvraag ontvingen voor het opstellen van plannen voor de wijkaanpak. De aanpakken die zij ontwikkelen zullen hier zo veel mogelijk op aansluiten.

De lessen die ik uit de praktijkscan trek, omarm ik volledig en zullen worden verwerkt in de nieuwe aanpak Preventie met gezag. Binnen Preventie met gezag zal er naast het inzetten op preventieve gedragsinterventies, jongerenwerk en vroegsignalering meer nadruk liggen op repressie. Door te investeren in het gezag in de wijk kan er ingegrepen worden wanneer jongeren of jongvolwassenen dreigen af te glijden, kunnen er grenzen worden gesteld aan risico- en crimineel gedrag en kan dit gecorrigeerd worden wanneer die grens duidelijk wordt overschreden. Hierbij leg ik actief de verbinding tussen het sociaal- en veiligheidsdomein en ook wordt die manier van werken ondersteund met de lerende aanpak. Ook zal ik meer de nadruk leggen op maatregelen die gericht zijn op financiële problemen van jongeren en het doorgroeien naar een criminele carrière op volwassen leeftijd.

Binnen deze lerende aanpak leer en verbeter ik samen met de gemeenten maximaal door doorlopend te reflecteren op de aanpak en deze wanneer nodig ook aan te passen. De *learning community* van de BOTOC-gemeenten, waarin de 8 gemeenten regelmatig bij elkaar komen om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren, wordt doorontwikkeld en uitgebreid met nieuwe Preventie met gezag gemeenten. Via dit netwerk deel ik actief de kenniskaart zodat de gemeenten deze kunnen inzetten voor het verbeteren van de aanpakken. Ook zal er sterker worden ingezet op de begeleiding en coaching van de gemeenten waarbij ik aandacht zal geven aan het stellen van realistische doelen en het beter in beeld krijgen van de exacte doelgroep van interventies.

Daarnaast ga ik samen met de Preventie met gezag gemeenten in gesprek over de monitoring. Het succes van de aanpak valt of staat o.a. met een goede monitoring en evaluatie. Mede op basis van de gemeentelijke plannen wordt samen met de gemeenten een doorstart gemaakt om tot een goede monitorings- en evaluatiesystematiek te komen. Het doel is om deze zowel aan te laten sluiten bij de monitorings- en evaluatiemethode van de brede ondermijningsaanpak als bij die van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.

³ Dit zijn de gemeenten Amsterdam, Arnhem, Breda, Den Haag, Eindhoven, Groningen, Heerlen, Leeuwarden, Lelystad, Nieuwegein, Rotterdam, Schiedam Tilburg, Utrecht en Zaanstad.